

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Συνεκδ. Υποθ. αρ. 6329/13,
6495/13, 6496/13 και 6514/13

29 Οκτωβρίου, 2021

[Α. ΖΕΡΒΟΥ, Δ.Δ.Δ.]

Αναφορικά με τα Άρθρα 24, 28, 30 και 146 του Συντάγματος

Υπόθεση αρ. 6329/13

Μεταξύ:

ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ

Αιτήτρια,

ΚΑΙ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Καθ' ης η αίτηση.

Υπόθεση αρ. 6495/13

Μεταξύ:

ΑΝΔΡΕΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

Αιτητής,

ΚΑΙ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Καθ' ης η αίτηση.

Υπόθεση αρ. 6496/13

Μεταξύ:

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΥΠΡΗΣ

Αιτητής,

ΚΑΙ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Καθ' ης η αίτηση.

Υπόθεση αρ. 6514/13

Μεταξύ:

1. ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΡΤΕΜΗΣ
2. ΚΩΣΤΑΣ Ζ. ΣΕΒΕΡΗΣ
3. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
4. ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΗΠΑΠΑΣ

Αιτητές,

ΚΑΙ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Καθ' ης η αίτηση.

Π. Πολυβίου και Μ. Αντωνίου (κα), για Χρυσ αφίνης και Πολυβίου Δ.Ε.Π.Ε., για την αιτήρια στην 6329/13.

Ξ. Κουσταή, για Στέλιος Παναγίδης Δ.Ε.Π.Ε., για τον αιτητή στην 6495/13.

Γ. Βαλιαντής και Χ. Παρασκευά (κα), για Λ. Παπαφιλίππου & Σία Δ.Ε.Π.Ε., για τον αιτητή στην 6496/13.

Δ. Αραούζος, για Chrysses Demetriades & Co. LLC, για τους αιτητές στην 6514/13.

Γ. Τριανταφυλλίδης και Ρ. Πασιουρτίδη (κα), για Άντης Τριανταφυλλίδης & Υιοί Δ.Ε.Π.Ε., για την καθ' ης η αίτηση.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Α. ΖΕΡΒΟΥ, Δ.Δ.Δ.: Η καθ' ης η αίτηση, σε συνεδρία της ημερομηνίας 02.07.2013, αποφάσισε, αφού έλαβε υπόψη τις γραπτές παραστάσεις της αιτήτριας στην προσφυγή υπ' αρ. 6329/13 εταιρείας, Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ (εφεξής η «Τράπεζα») καθώς και σχετικό πόρισμα των ερευνώντων λειτουργών που είχαν διοριστεί προς το σκοπό διερεύνησης ενδεχόμενης παράβασης, πως η Τράπεζα έχει παραβεί, στις 13.01.2010 και στις 28.04.2010, το άρθρο 11(1)(α)¹ του περί των Πράξεων Προσώπων που Κατέχουν Εμπιστευτικές Πληροφορίες και των Πράξεων Χειραγώγησης της Αγοράς (Κατάχρηση Αγοράς) Νόμου του 2005 (Ν.116(I)/2005)² αναφορικώς με την επένδυση της Τράπεζας σε Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου (ΟΕΔ).

¹ 11.(1) Οι εκδότες χρηματοοικονομικών μέσων, μεταξύ άλλων-
(α)Οφείλουν να δημοσιοποιούν το ταχύτερο δυνατό τις εμπιστευτικές πληροφορίες που τους αφορούν άμεσα και να θεβαιούνται ότι αυτές εμφανίζονται στην ιστοσελίδα τους στο διαδίκτυο, νοουμένου ότι οι εκδότες διατηρούν διαδυκτιακό χώρο, για τουλάχιστον πέντε χρόνια:
Νοείται ότι για να θεωρείται ότι οι εκδότες έχουν συμμορφωθεί με το πιο πάνω εδάφιο δημοσιοποιούν άμεσα τη δημιουργία μιας κατάστασης, ή ενδεχόμενης κατάστασης ή την επέλευση ενός γεγονότος, χωρίς να αναμένουν την επισημοποίηση αυτής της κατάστασης ή αυτού του γεγονότος:
Νοείται περαιτέρω ότι το παρόν εδάφιο δεν εφαρμόζεται στους εκδότες που δεν έχουν ζητήσει ή λάβει έγκριση για την εισαγωγή των χρηματοοικονομικών μέσων τους προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά στη Δημοκρατία ή το εξωτερικό.

² Σημειώνεται ότι ο εν λόγω νόμος καταργήθηκε με τον περί Κατάχρησης της Αγοράς Νόμο του 2016 (Ν.102(I)/2016).

Επιπλέον, πριν να αποφασίσει το ενδεχόμενο επιβολής διοικητικών κυρώσεων στην Τράπεζα, η καθ' ης η αίτηση αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 48(4)(α) του Ν.116(Ι)/2005³, να καλέσει σε γραπτές παραστάσεις όλα τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, περιλαμβανομένων των αιτητών στις προσφυγές υπ' αρ. 6495/13 και 6496/13, οι οποίοι κατείχαν θέσεις Εκτελεστικών Συμβούλων και των αιτητών στην προσφυγή υπ' αρ. 6514/13, οι οποίοι κατείχαν θέσεις Μη Εκτελεστικών Συμβούλων, στα πλαίσια εξέτασης του ενδεχομένου επιβολής διοικητικού προστίμου και σε αυτούς για τις παραβάσεις στις οποίες η Τράπεζα είχε υποπέσει.

Ακολούθως, σε συνεδρία της ημερομηνίας 30.09.2013, η καθ' ης η αίτηση, αφού εξέτασε τις γραπτές παραστάσεις τις οποίες οι αιτητές είχαν υποβάλει, κατέληξε πως οι διαπιστωθείσες από την Τράπεζα παραβάσεις οφείλονταν και σε υπαιτιότητα και αμέλεια

³ Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος άρθρου η Επιτροπή έχει, μεταξύ άλλων, την εξουσία:

α) Ανεξάρτητα και επιπρόσθετα από τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, σε περίπτωση που διαπιστώνεται παράβαση του παρόντος Νόμου από νομικό πρόσωπο, να επιβάλλει διοικητικό πρόστιμο μέχρι του ανώτατου ποσού που προβλέπεται από τον παρόντα Νόμο αναφορικά με την εν λόγω παράβαση, και στους διοικητικούς συμβούλους, διευθυντές, αξιωματούχους ή τους διαχειριστές επενδύσεων του νομικού τούτου προσώπου εκτός εάν αποδείξουν ότι η παράβαση δεν οφειλόταν σε δική τους υπαιτιότητα, εσκεμμένη παράλειψη ή αμέλεια·

των αιτητών στις προσφυγές υπ' αρ. 6495/13 και 6496/13 και σε αμέλεια των αιτητών στην προσφυγή υπ' αρ. 6514/13 και ως εκ τούτου αποφάσισε την επιβολή των ακόλουθων διοικητικών προστίμων:

- Στην Τράπεζα διοικητικό πρόστιμο συνολικού ύψους €160.000.
- Στον αιτητή στην προσφυγή υπ' αρ. 6495/13 διοικητικό πρόστιμο συνολικού ύψους €140.000.
- Στον αιτητή στην προσφυγή υπ' αρ. 6496/13 διοικητικό πρόστιμο συνολικού ύψους €120.000.
- Στους αιτητές στην προσφυγή υπ' αρ. 6514/13 διοικητικό πρόστιμο ύψους €10.000 έκαστος.

Εναντίον της ανωτέρω απόφασης καταχωρήθηκαν οι παρούσες προσφυγές, οι οποίες συνεκδικάζονται βάσει διατάγματος του Δικαστηρίου που εκδόθηκε εκ συμφώνου, με τους αιτητές να εγείρουν αριθμό λόγων ακύρωσης, ως αυτοί έχουν στην πορεία της εκδίκασης των υποθέσεων τροποποιηθεί και οι οποίοι αναπτύχθηκαν με λεπτομέρεια στις εμπεριστατωμένες αγορεύσεις των ευπαιδευτών δικηγόρων τους.

Οι λόγοι ακύρωσης συνοψίζονται ως ακολούθως:

1. Η απόφαση πάσχει λόγω κακής σύνθεσης της καθ' ης η αίτηση συνεπεία της παραβίασης της αρχής της αμεροληψίας, όπως αυτή κατοχυρώνεται από το άρθρο 42 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν.158(Ι)/99).
2. Η καθ' ης η αίτηση κατά τον ουσιώδη χρόνο δεν ήταν ανεξάρτητη και αμερόληπτη εν τη εννοία του Άρθρου 30.2 του Συντάγματος και του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΔΑ).
3. Το ισχύον νομικό πλαίσιο δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ καθότι το Δικαστήριο, στην αναθεωρητική του δικαιοδοσία βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος, δεν έχει «πλήρη δικαιοδοσία» (full jurisdiction) καθότι δεν έχει την αρμοδιότητα να ακούσει την υπόθεση εξ' υπαρχής (de novo) ούτε μπορεί ν' ανατρέψει την καθ' ης η αίτηση τόσο πάνω σε νομικά όσο και σε πραγματικά σημεία, συμπεριλαμβανόμενου του επιβληθέντος διοικητικού προστίμου, κατά παράβαση της νομολογίας του ΕΔΑΔ συμφώνως της οποίας η κατηγοριοποίηση της φύσης της υπόθεσης σε διοικητική, δεν αποκλείει την μεταχείριση της ως «ποινική» για τους σκοπούς του άρθρου 6 της Σύμβασης.

4. Η απόφαση πάσχει λόγω κακής σύνθεσης της καθ' ης η αίτηση στη συνεδρία της ημερομηνίας 16.04.2013 (κατά την οποία εξετάστηκε το πόρισμα των ερευνώντων λειτουργών και αποφασίστηκε η κλήση της Τράπεζας σε παραστάσεις), λόγω μη νομότυπης κλήσης των απόντων μελών και μη δέουσας αιτιολόγησης του λόγου απουσίας τους. Επιπρόσθετα, πάσχει η σύνθεση της καθ' ης η αίτηση και κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 02.07.2013 λόγω μη τήρησης των προϋποθέσεων του άρθρου 22 του Ν.158(Ι)/99, ήτοι μη επανάληψης από την αρχή της διαδικασίας και της συζήτησης που προηγήθηκε.
5. Η διαδικασία που προηγήθηκε της έκδοσης της απόφασης ήταν εσφαλμένη και οι προπαρασκευαστικές ενέργειες που οδήγησαν σε αυτήν παράνομες.
6. Η απόφαση λήφθηκε υπό νομική πλάνη και κατά εσφαλμένη ερμηνεία των άρθρων 11(1)(α) και 48(4)(α) του Ν.116(Ι)/2005.
7. Η καθ' ης η αίτηση παρέλειψε να αξιολογήσει ορθά και δίκαια τα ενώπιον της γεγονότα.
8. Η καθ' ης η αίτηση κατέληξε σε ευρήματα και συμπεράσματα τα οποία δεν υποστηρίζονταν και δεν δικαιολογούνταν από την ενώπιον της μαρτυρία, ακολουθώντας αυθαίρετους συλλογισμούς και παραβλέποντας πλήρως τη μαρτυρία που τέθηκε ενώπιον της καθώς και τις νομικές θέσεις και επιχειρήματα των

αιτητών, με αποτέλεσμα η απόφασή της να πάσχει λόγω πλάνης περί τα πράγματα.

9. Η απόφαση ήταν προειλημμένη και συνιστά προϊόν μεροληπτικής αντιμετώπισης των αιτητών.
10. Η απόφαση στερείται νόμιμης και/ή επαρκούς αιτιολογίας.
11. Η απόφαση λήφθηκε κατά παράβαση των αρχών της καλής πίστης, της χρηστής διοίκησης και της φυσικής δικαιοσύνης.
12. Οι αιτητές, κατά παράβαση των αρχών της φυσικής δικαιοσύνης, του άρθρου 43 του Ν.158(I)/99 και του άρθρου 38 του περί Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου Νόμου (Ν.73(I)/2009), αποστερήθηκαν του δικαιώματος ακρόασης στο στάδιο εξέτασης του ενδεχομένου παράβασης από την εταιρεία του άρθρου 11(1)(α) του Ν.116(I)/2005 και κλήθηκαν για παραστάσεις μόνο μετά την καταδίκη της Τράπεζας. Σε σχέση δε με τους αιτητές στην προσφυγή υπ' αρ. 6514/13, η καθ' ης η αίτηση, κατά παράβαση του άρθρου 43(2) του Ν.158(I)/99, επιπλέον παρέλειψε να τους παράσχει το δικαίωμα να υποβάλουν τις θέσεις τους σε σχέση με τους ισχυρισμούς πάνω στους οποίους η Επιτροπή τελικώς στήριξε την απόφασή της.
13. Το πόρισμα των ερευνώντων λειτουργών είχε συνταχθεί καθ' υπέρβαση εξουσίας καθότι αυτοί, αναρμοδίως, άσκησαν αποφασιστική εξουσία προβαίνοντας σε νομικό σχολιασμό και κρίση επί των παραστάσεων των αιτητών.

14. Η καθ' ης η αίτηση δεν είχε αρμοδιότητα και/ή δικαιοδοσία να εφαρμόσει τα επίδικα άρθρα του Νόμου εναντίον του αιτητή στην προσφυγή υπ' αρ. 6496/2013 καθότι, κατά τον ουσιώδη χρόνο λήψης της προσβαλλόμενης απόφασης, ο εν λόγω αιτητής δεν ήταν πλέον σύμβουλος της Τράπεζας.
15. Η καθ' ης η αίτηση, στην επιστολή κλήσης του αιτητή στην προσφυγή υπ' αρ. 6496/2013 σε παραστάσεις, παρέλειψε να παραθέσει όλα τα στοιχεία, γεγονότα και επιχειρήματα, τα οποία κατά τη γνώμη της διαχωρίζουν, ενδεχομένως, την ευθύνη του εν λόγω αιτητή από την ευθύνη των άλλων Διοικητικών Συμβούλων, ούτως ώστε αυτός να γνωρίζει επακριβώς την υπόθεση εναντίον του και να μπορέσει να απαντήσει, με αποτέλεσμα να παραβιάσει τις αρχές της φυσικής δικαιοσύνης, το δικαίωμα ακρόασης του αιτητή, την αρχή της ισότητας και τις αρχές της χρηστής διοικήσεως, της καλής πίστεως και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου.
16. Η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη καθότι στηρίζεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 48(4)(α) του Ν.116(I)/2005, το οποίο είναι αντισυνταγματικό καθώς αντίκειται στο Άρθρο 12 του Συντάγματος και παραβιάζει το άρθρο 7 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις αρχές της φυσικής δικαιοσύνης και τη νομολογία.

17. Η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, τα δε επιβληθέντα στους αιτητές διοικητικά πρόστιμα είναι εξοντωτικά.
18. Παραβιάστηκε το άρθρο 24(1) του Ν.158(I)/1999 καθότι στα πρακτικά της Επιτροπής ημερομηνίας 30.09.2013 δεν καταγράφονται οι απαντήσεις και οι διευκρινίσεις των ερευνώντων λειτουργών προς την καθ' ης η αίτηση.
19. Οι πρόνοιες του άρθρου 48(4)(α) του Ν.116(I)/2005 στο βαθμό που εναποθέτουν το βάρος στα διερευνώμενα φυσικά πρόσωπα να αποδείξουν εκείνοι ότι η παράβαση δεν οφειλόταν σε δική τους υπαιτιότητα, εσκεμμένη παράλειψη ή αμέλεια, παραβιάζουν το Άρθρο 28 του Συντάγματος και την αρχή της ισότητας και το άρθρο 6.2 της ΕΣΔΑ.
20. Η μεταχείριση των αιτητών στην προσφυγή υπ' αρ. 6514/13 έναντι των υπολοίπων Μη-Εκτελεστικών Διοικητικών Συμβούλων, υπήρξε μεροληπτική και άδικη.

Οι ευπαίδευτοι δικηγόροι της καθ' ης η αίτηση απορρίπτουν όλους τους λόγους ακύρωσης και υποστηρίζουν τη νομιμότητα τόσο της προσβαλλόμενης απόφασης όσο και της διαδικασίας που προηγήθηκε και οδήγησε στην έκδοση αυτής.

Ειδικότερα, επισημαίνοντας τη σχετική νομολογία συμφώνως της οποίας η κρίση της Διοίκησης αναφορικά με θέματα τεχνικής φύσεως ή ειδικών γνώσεων είναι ανέλεγκτη, είναι η θέση τους πως τόσο το πόρισμα των ερευνώντων λειτουργών όσο και η προσβαλλόμενη απόφαση έχουν δεόντως αιτιολογηθεί και είναι το αποτέλεσμα δέουσας έρευνας και ορθής ερμηνείας αλλά και εφαρμογής των επίδικων νομοθετικών διατάξεων στα γεγονότα της υπόθεσης. Επιπλέον, σύμφωνα με την εισήγηση, όλοι οι ισχυρισμοί και οι παραστάσεις των αιτητών ερευνήθηκαν και αξιολογήθηκαν δεόντως, η δε απόρριψη αυτών είναι πλήρως τεκμηριωμένη και ουδεμία πλάνη ή παράλειψη υφίσταται. Εισηγούμενοι πως οι αιτητές δεν έχουν κατορθώσει να καταδείξουν οποιοδήποτε σφάλμα στη διαδικασία διερεύνησης, υποβάλλουν πως δεν παρέχεται οποιοδήποτε περιθώριο για επέμβαση στην κρίση της καθ' ης η αίτηση.

Αναφορικώς με τον ισχυρισμό των αιτητών ότι θα έπρεπε να τους είχε δοθεί το δικαίωμα να υποβάλουν παραστάσεις και κατά το στάδιο εξέτασης της διάπραξης ενδεχόμενης παράβασης από μέρους της Τράπεζας, οι ευπαιδευτοί δικηγόροι της καθ' ης η

αίτηση εισηγούνται πως ο εν λόγω ισχυρισμός είναι αντίθετος με το καθαρό και σαφές λεκτικό του άρθρου 48(4)(α) του Ν.116(Ι)/2005, συμφώνως του οποίου η Επιτροπή οφείλει πρώτα να εξετάσει και να διαπιστώσει κατά πόσο υπάρχει παράβαση από μέρους του νομικού προσώπου και μόνο εάν διαπιστώσει τη διάπραξη παράβασης από μέρους του νομικού προσώπου εξετάζει το ενδεχόμενο να επιβάλει πρόστιμο στους διοικητικούς συμβούλους εάν διαπιστώσει ότι η παράβαση οφειλόταν σε δική τους υπαιτιότητα, εσκεμμένη παράλειψη ή αμέλεια.

Σε σχέση δε με τους αιτητές στην προσφυγή υπ' αρ. 6514/2013 και την ισχυριζόμενη παράβαση του άρθρου 43(2) του Ν.158(Ι)/99, εισηγούνται πως η καθ' ης η αίτηση δεν στήριξε την απόφαση της σε οποιουσδήποτε «ισχυρισμούς» εναντίον των εν λόγω αιτητών και εν πάση περιπτώσει, σύμφωνα με το σαφές λεκτικό του άρθρου 48(4)(α) είναι οι αιτητές που όφειλαν να εξηγήσουν και να τεκμηριώσουν ότι οι παραβάσεις που διαπιστώθηκαν δεν οφείλονταν σε δική τους υπαιτιότητα, εσκεμμένη παράλειψη ή αμέλεια.

Ακολουθώντας, οι ευπαίδευτοι δικηγόροι της καθ' ης η αίτηση εισηγούνται πως η σύνθεση της Επιτροπής κατά τις επίδικες συνεδρίες της ήταν καθόλα νόμιμη αφού όλα τα μέλη της κλήθηκαν νομότυπα να παραστούν σε αυτές, στα δε σχετικά πρακτικά ρητά καταγράφεται ο λόγος απουσίας των απόντων μελών. Επιπλέον, είναι η θέση τους ότι ορθά και νόμιμα συμμετείχαν κατά τη συνεδρία της καθ' ης η αίτηση ημερομηνίας 02.07.13 τα 2 μέλη που απουσίαζαν από την προηγούμενη συνεδρία, αφού όπως ρητά καταγράφεται και στα σχετικά πρακτικά τα μέλη είχαν προηγουμένως ενημερωθεί για τα όσα συζητήθηκαν και αποφασίστηκαν κατά τη συνεδρία από την οποία απουσίαζαν, όπως ακριβώς προνοεί και το άρθρο 22 του Ν.158(Ι)/99.

Απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς σε σχέση με τους ερευνώντες λειτουργούς, παραπέμπουν στις πρόνοιες του περί Ερμηνείας Νόμου (Κεφ. 1) και του άρθρου 17 του Ν.158(Ι)/99, εισηγούμενοι πως η καθ' ης η αίτηση δεν απεμπόλησε την αποφασιστική αρμοδιότητά της.

Σε σχέση δε με τον αιτητή στην προσφυγή υπ' αρ. 6496/2013 εισηγούνται πως ουσιώδης δεν είναι ο χρόνος έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφαση, αλλά ο χρόνος διάπραξης της διαπιστωθείσας παράβασης.

Αναφορικώς με τους λοιπούς ισχυρισμούς των αιτητών, οι ευπαίδευτοι δικηγόροι της καθ' ης η αίτηση παραπέμπουν σε σχετική νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, συμφώνως της οποίας η ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία δεν αποτελεί ούτε ποινική δίκη ούτε πειθαρχική διαδικασία και συνεπώς δεν εφαρμόζεται σε αυτήν το Άρθρο 12 του Συντάγματος. Επιπλέον, εισηγούνται πως η κατάληξη ως προς το ύψος των επιβληθέντων διοικητικών προστίμων έχει επαρκώς αιτιολογηθεί και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, δοθέντος ότι επιβλήθηκαν πρόστιμα κατά πολύ μικρότερα από το ανώτατο προβλεπόμενο. Σε σχέση δε με τους αιτητές στις προσφυγές υπ' αρ. 6329/2013, 6495/2013 και 6496/2013 αυτά συνιστούν το άθροισμα των προστίμων που τους επιβλήθηκαν για δύο διαφορετικές και ανεξάρτητες παραβάσεις της κείμενης νομοθεσίας.

Αναφορικώς με την ισχυριζόμενη παράβαση του άρθρου 24 του Ν.158(I)/99, εισηγούνται πως δεν υφίσταται υποχρέωση καταγραφής στα πρακτικά των απόψεων των υπηρεσιακών παραγόντων και της ενημέρωσης που γίνεται από αυτούς.

Σε σχέση με την έκταση του αναθεωρητικού ελέγχου και την ισχυριζόμενη από τους αιτητές σύγκρουση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ και το Άρθρο 30 του Συντάγματος, οι ευπαιδευτοι δικηγόροι της καθ' ης η αίτηση παραπέμπουν στα αποφασισθέντα από την Πλήρη Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου στη ***Sigma Radio T.V. LTD κ.ά. v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2004) 3 Α.Α.Δ. 134*** αλλά και στα λεχθέντα από το Μόνιμο Κακουργιοδικείο Λευκωσίας στα πλαίσια της ποινικής υπόθεσης ***Δημοκρατία v. Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ και άλλοι, υπόθεση αρ. 32370/2014, ημερ. 05.05.2015.***

Αντικείμενο επισταμένης εκατέρωθεν επιχειρηματολογίας αποτέλεσε ο πρώτος λόγος ακύρωσης, ήτοι ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει την αρχή της αμεροληψίας όπως αυτή

καθορίζεται στο άρθρο 42 του Ν.158(Ι)/99, με αποτέλεσμα να πάσχει η σύνθεση της καθ' ης η αίτηση. Ειδικότερα, εγείρεται εκ μέρους των αιτητών ο ισχυρισμός ότι η Πρόεδρος της Επιτροπής είχε σαφέστατο κώλυμα να συμμετέχει στη σύνθεσή της λόγω του ότι ήταν, σύμφωνα με την εισήγηση, εμπλεκόμενο μέρος σε διένεξη και/ή διαφορά και/ή αντιδικία με την Τράπεζα, κώλυμα το οποίο δεν την καθιστούσε αμερόληπτη, με αποτέλεσμα να πάσχει η αμεροληψία της Επιτροπής καθότι δεν υπήρχαν τα απαραίτητα εκέγγυα για αμερόληπτη κρίση.

Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι οι εγερθέντες επί του συγκεκριμένου λόγου ακύρωσης ισχυρισμοί αφορούν μεν τη σχέση της Προέδρου της Επιτροπής με την Τράπεζα πλην, όμως, η πλευρά της καθ' ης η αίτηση ρητώς αναγνώρισε ότι, τυχόν αποδοχή του βάσιμου του σχετικού λόγου ακύρωσης, συμπαρασύρει σε ακύρωση και το μέρος της προσβαλλόμενης απόφασης που αφορά στους λοιπούς αιτητές, δοθέντος ότι προϋπόθεση για τα επιβληθέντα σε αυτούς πρόστιμα αποτέλεσε η διαπίστωση παράβασης της σχετικής νομοθεσίας εκ μέρους της

Τράπεζας. Είναι για το λόγο αυτό, εξάλλου, που οι παρούσες προσφυγές συνεκδικάζονται εκ συμφώνου.

Προς το σκοπό απόδειξης του συγκεκριμένου λόγου ακύρωσης, με διάταγμα του Δικαστηρίου το οποίο επίσης εκδόθηκε εκ συμφώνου, επιτράπη στην Τράπεζα η προσαγωγή μαρτυρίας με ένορκη δήλωση της κας XXXX Χριστοδούλου, Διευθύντριας Διερευνήσεων Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας, δεόντως εξουσιοδοτημένης να προβεί σε αυτή. Στην ένορκη δήλωση της κας Χριστοδούλου επισυνάφθηκαν, ως Τεκμήρια 1 -4, αντίστοιχα, 4 επιστολές της Τράπεζας προς την Πρόεδρο της καθ' ης η αίτηση ως πάροχο εξασφαλίσεων, με ημερομηνίες 10.10.2013, 14.11.2013, 19.12.2013 και 23.01.2014 καθώς και επιστολή ημερομηνίας 08.04.2013 (Τεκμήριο 5) που στάληκε από τη Λαϊκή Τράπεζα, μετά την έκδοση των διαταγμάτων εξυγίανσης, όταν ήδη οι εργασίες της Λαϊκής και οι υποχρεώσεις προς αυτήν είχαν μεταφερθεί στην Τράπεζα, επιστολή η οποία αφορά προσωπικές πιστωτικές διευκολύνσεις προς την Πρόεδρο της Επιτροπής, οι οποίες παρουσίαζαν καθυστέρηση. Περαιτέρω, επισυνάφθηκαν ως Τεκμήρια 6 και 7, αντίστοιχα, επιστολές με ημερομηνίες

08.11.2013 και 09.12.2013 προς την Πρόεδρο αναφορικά με δικές της καθυστερημένες προσωπικές οφειλές.

Ως η κα Χριστοδούλου αναφέρει, οι εν λόγω επιστολές εντοπίστηκαν από την ίδια κατόπιν παράκλησης του δικηγόρου της Τράπεζας, μετά την έγερση διαφόρων προσφυγών εναντίον της καθ' ης η αίτηση ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου, στο πλαίσιο χειρισμού των οποίων ζητήθηκε από τον Προϊστάμενο του Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας να διεξαχθεί, με μεγάλη εμπιστευτικότητα, έρευνα για την Πρόεδρο της Επιτροπής με σκοπό τη διαπίστωση κατά πόσον αυτή είχε οποιοδήποτε κώλυμα λόγω ενδεχόμενων υποχρεώσεων της προς την Τράπεζα, ιδιαίτερα εφόσον η ίδια ουδέποτε προέβη σε οποιαδήποτε δήλωση συμφέροντος ή κωλύματος κατά τη διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών εναντίον της Τράπεζας. Η εν λόγω εργασία ανατέθηκε στην ομνύουσα, η οποία εξέτασε τους λογαριασμούς και άλλα σχετικά έγγραφα της Τράπεζας αναφορικά με την Πρόεδρο της καθ' ης η αίτηση και διαπίστωσε ότι αυτή είχε διάφορες εκκρεμότητες με και/ή υποχρεώσεις προς την Τράπεζα, ενημερώνοντας προς τούτο τον δικηγόρο της Τράπεζας.

Προς απάντηση της ένορκης δήλωσης της κας Χριστοδούλου, επιτρέπεται στην καθ' ης η αίτηση να προσκομίσει σχετική μαρτυρία με ένορκη δήλωση της Προέδρου της Επιτροπής, κας ΧΧΧΧ Καλογήρου, η οποία αναφέρεται καταρχάς στα στάδια και στις ημερομηνίες της διαδικασίας που ακολουθήθηκε μέχρι την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης και ακολούθως επισημαίνει πως, τόσο κατά το χρόνο που αποφασίστηκε η διεξαγωγή της έρευνας και μέχρι τις 02.07.2013 που διαπιστώθηκαν οι προσβαλλόμενες παραβάσεις από μέρους της Τράπεζας, αλλά και μέχρι και τις 30.09.2013 που επιβλήθηκαν στους αιτητές τα επίδικα πρόστιμα, ουδεμία εκ των επιστολών της Τράπεζας που παρουσιάζονται ως Τεκμήρια στην ένορκη δήλωση της κας Χριστοδούλου της είχε αποσταλεί, με τις εν λόγω επιστολές να έχουν στο σύνολό τους αποσταλεί μεταγενέστερα των προσβαλλομένων αποφάσεων. Ως εκ τούτου, είναι η θέση της ομνύουσας ότι, όχι μόνο δεν υπήρχε οποιαδήποτε προκατάληψη ή ιδιόζουσα σχέση ή έχθρα ή αντιπαράθεση με την Τράπεζα από μέρους της κατά το χρόνο που λήφθηκαν οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αλλά ούτε και θα μπορούσε να υπάρχει αφού οι επιστολές που επικαλείται η Τράπεζα ως το βάθρο θεμελίωσης των

ισχυρισμών της, δεν υφίσταντο καν κατά τον ουσιώδη χρόνο λήψης των διαπιστωθεισών παραβάσεων και επιβολής του διοικητικού προστίμου και δεν της είχαν αποσταλεί. Η μόνη επιστολή, συνεχίζει η κα Καλογήρου, που παρουσιάζεται στην ένορκη δήλωση της κας Χριστοδούλου και φέρει ημερομηνία προγενέστερη της διαπιστωθείσας παράβασης, είναι το Τεκμήριο 5 που φέρει μεν ημερομηνία 08.04.2013, ωστόσο δεν προέρχεται από την Τράπεζα Κύπρου αλλά από τη Λαϊκή Τράπεζα και επομένως δεν σχετίζεται καθοιονδήποτε τρόπο με τους ισχυρισμούς της Τράπεζας Κύπρου και την ισχυριζόμενη διένεξη, διαφορά και αντιδικία από το πρόσωπό της προς την εν λόγω Τράπεζα. Αναφορικώς με τα Τεκμήρια 6 και 7 επισημαίνει πως, πέραν του γεγονότος ότι είναι μεταγενέστερα των προσβαλλομένων αποφάσεων, εν πάση περιπτώσει αυτά αφορούν καθυστερήσεις σε σχέση με πιστωτικές κάρτες που δεν υπερβαίνουν τα €1.000, αναφορικά με το περιεχόμενο των οποίων όχι μόνο δεν διαφώνησε με την Τράπεζα αλλά, αντιθέτως, ανταποκρίθηκε πλήρως και διευθέτησε τα όσα απαιτούνται, χωρίς ποτέ να υπάρξει οποιαδήποτε διένεξη ή διαφορά ή αντιδικία με την Τράπεζα.

Ως προς τα Τεκμήρια 1 -4 της ένορκης δήλωσης της κας Χριστοδούλου, η κα Καλογήρου επαναλαμβάνει πως αυτά είναι μεταγενέστερα των προσβαλλομένων αποφάσεων και αφορούν πιστωτικές διευκολύνσεις που παρασχέθηκαν προς το σύζυγό της, σε σχέση με τις οποίες η ίδια παρείχε εξασφαλίσεις. Επιπρόσθετα, σημειώνει τα ακόλουθα:

«(1) Λόγω της οικονομικής κρίσης αλλά και του κουρέματος των καταθέσεων, ο σύζυγος μου αποτάθηκε περί τον Οκτώβριο του 2013 στο υποκατάστημα του της Λαϊκής Τράπεζας, το οποίο συνέχιζε να λειτουργεί, για να ζητήσει αναδιάρθρωση του εν λόγω δανείου -το οποίο ήταν και είναι πλήρως εξασφαλισμένο- με καλύτερους όρους για να μπορεί να εξυπηρετείται. Οι αρμόδιοι της Λαϊκής Τράπεζας, μετά από διαβουλεύσεις, είχαν ετοιμάσει την πρόταση αναδιάρθρωσης του Δεκέμβριο του 2013, την οποία και ο σύζυγός μου αποδέχθηκε.

(2) Μετά την αποδοχή της πρότασης, ειδοποίησαν τον σύζυγο μου τον Ιανουάριο / Φεβρουάριο του 2014 ότι έπρεπε να αρχίσει η διαδικασία εκ νέου με την Τράπεζα Κύπρου λόγω της απορρόφησης των δανείων της Λαϊκής Τράπεζας. Ο σύζυγος μου άρχισε ξανά τις διαβουλεύσεις με αρμοδίους στην Τράπεζα Κύπρου, με αποτέλεσμα την αναδιάρθρωση του δανείου τον Νοέμβριο του 2015 οπότε και άρχισαν να πληρώνονται οι συμφωνημένες δόσεις. Κατά τη διάρκεια αυτής της χρονικής περιόδου ο σύζυγος μου είχε διαρκή επικοινωνία και άψογη συνεργασία με τους αρμόδιους στην Τράπεζα Κύπρου.

(3) Κατά τη διάρκεια αυτών των δύο χρόνων, η Τράπεζα Κύπρου απέστειλλε πανομοιότυπες επιστολές τόσο στον σύζυγο μου αλλά και σε εμένα ως εγγυήτρια. Μάλιστα όταν ρωτήθηκαν από τον σύζυγο

μου οι αρμόδιοι της Τράπεζας για τον λόγο που στέλλονταν οι επιστολές δεδομένου ότι υπήρχαν διαβουλεύσεις και διαδικασίες και κυρίως από πλευράς της Τράπεζας Κύπρου που έπρεπε να γίνουν μέχρι την κατάληξη της συμφωνίας αναδιάρθρωσης, αναφέρθηκε ότι, οι επιστολές αυτές ήταν τυποποιημένες από το σύστημα και όταν η δόση είναι καθυστερημένη αποστέλλονται αυτόματα. Επίσης αναφέρθηκε ότι αυτό δεν μπορεί να αλλάξει καθώς είναι το λογισμικό της Τράπεζας και να μην λαμβάνονται υπόψη εφόσον υπήρχε η διαδικασία αναδιάρθρωσης.

(4) Η αναδιάρθρωση του οικιστικού δανείου στο οποίο είμαι εγγυήτρια επιτεύχθηκε μέσω διαβουλεύσεων και συνεργασίας με την Τράπεζα Κύπρου χωρίς καμία έχθρα ή αντιδικία ή αντιπαράθεση με την Τράπεζα Κύπρου. Το θέμα διευθετήθηκε κατόπιν επαφών του συζύγου μου. Δεν συμμετείχα στις διαβουλεύσεις και παρουσιάστηκα στην Τράπεζα Κύπρου, αφού αυτές ολοκληρώθηκαν για να υπογράψω ξανά ως εγγυήτρια του δανείου στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης.».

Η ένορκη δήλωση της κας Καλογήρου καταλήγει με την αναφορά πως με την Τράπεζα ουδέποτε υπήρξε οποιαδήποτε διένεξη ή διαφορά ή αντιδικία παρά μόνο συμμόρφωση με τις υποδείξεις της Τράπεζας και διευθέτηση των υποχρεώσεων. Υπήρχε πάντοτε καλή επικοινωνία εξ' ου και επιτεύχθη και η σχετική αναδιάρθρωση χωρίς ουδέποτε να χρειαστεί η Τράπεζα να κινηθεί νομικά εναντίον τους. Σημειώνει δε πως τον Φεβρουάριο του 2019 η Τράπεζα εξέδωσε και βεβαίωση προς τον σύζυγό της για το ότι το οικιστικό /στεγαστικό δάνειο δεν παρουσιάζει οποιεσδήποτε καθυστερήσεις.

Μετά την καταχώρηση των ανωτέρω ενόρκων δηλώσεων, οι ευπαίδευτοι δικηγόροι της Τράπεζας ζήτησαν και τους επιτράπη από το Δικαστήριο να αντεξετάσουν την Πρόεδρο της καθ' ης η αίτηση. Οι υποθέσεις ορίστηκαν για ακρόαση προς το σκοπό αυτό, με την κα Καλογήρου να υιοθετεί και να επαναλαμβάνει το περιεχόμενο της ενόρκου δηλώσεώς της. Αντεξεταζόμενη και στη βάση των Τεκμηρίων που προσκομίστηκαν και κατατέθηκαν από τον ευπαίδευτο δικηγόρο της Τράπεζας, η λεπτομερής περιγραφή των οποίων παρέλκει για τους σκοπούς της παρούσας διαδικασίας, αναγνώρισε ότι υπήρχαν 2 δάνεια με τη Λαϊκή Τράπεζα, το ένα ύψους €690.000 και το άλλο €350.000, για τα οποία, εκτός από εγγυήτρια, ήταν και ενυπόθηκος οφειλέτης. Η ίδια, απαντώντας σε σχετική ερώτηση ως προς τους λόγους που δεν αποκάλυψε το γεγονός ότι δεν ήταν μόνο εγγυήτρια αλλά και ενυπόθηκος οφειλέτης, ανέφερε ότι, δηλώνοντας πως είναι εγγυήτρια, εννοούσε και την υποθήκη, εστιάζοντας μόνο στη διάκριση μεταξύ πρωτοφειλέτη και εγγυητή, χωρίς να σκεφτεί να προσθέσει και το ενυπόθηκος οφειλέτης. Επιπλέον, αναγνώρισε ότι την 29.03.2013 εκδόθηκε το περί της Πώλησης Ορισμένων Εργασιών της Cyprus Popular Bank Public Co Ltd Διάταγμα του 2013 (Κ.Δ.Π.

104/2013), με το οποίο τα περιουσιακά δικαιώματα της Λαϊκής Τράπεζας, μεταξύ αυτών και των δανείων αυτής και του συζύγου της, είχαν απορροφηθεί από την Τράπεζα Κύπρου.

Ακολουθώντας, απαντώντας σε σχετική ερώτηση κατά πόσον την 01.03.2013 υποβλήθηκε προς την Τράπεζα Κύπρου πρόταση για αναδιάρθρωση και των 2 δανείων, η κα Καλογήρου ανέφερε αρχικώς ότι δεν χειριζόταν η ίδια τα θέματα των δανείων και την επικοινωνία με τις Τράπεζες αλλά πάντα ο σύζυγός της, τοποθέτηση την οποία επανέλαβε σε διάφορα σημεία της αντεξέτασής της, για να απαντήσει ακολούθως, στην ερώτηση κατά πόσον αρνείται το εν λόγω γεγονός, ότι δεν γνωρίζει. Ενώπιον της κας Καλογήρου τέθηκε στη συνέχεια επιστολή της Τράπεζας Κύπρου προς τον σύζυγό της, ημερομηνίας 15.05.2013 (κατατέθηκε ως Τεκμήριο 7), με την οποία αυτός πληροφορείται ότι η Τράπεζα, μετά από αίτημά του, έχει συμφωνήσει να του παρέχει/ανανεώσει συγκεκριμένες διευκολύνσεις, μεταξύ αυτών και για τα 2 επίδικα δάνεια, στις οποίες περιλαμβάνονταν η απάλειψη των καθυστερήσεων (και για τα 2 δάνεια) και η αναστολή πληρωμής δόσεων κεφαλαίου για 6 μήνες (για το δάνειο

των €350.000). Συμφώνως της εν λόγω επιστολής, προς εξασφάλιση των εν λόγω διευκολύνσεων, στην Τράπεζα θα δοθεί συγκατάθεση όπως συγκεκριμένη υποθήκη με ενυπόθηκους οφειλέτες την κα Καλογήρου και τον σύζυγό της, προσφερθεί ως εξασφάλιση του νέου δανείου. Η εν λόγω συμφωνία υπογράφηκε από τον σύζυγο της κας Καλογήρου την 05.06.2013 και την ίδια ημερομηνία και οι δύο υπέγραψαν σχετική συγκατάθεση όπως η υπό αναφορά υποθήκη συνεχίσει να βαραιίνει τα σχετικά ακίνητα προς εξασφάλιση των διευκολύνσεων. Η εν λόγω συγκατάθεση παρουσιάστηκε και κατατέθηκε ως Τεκμήριο 8, με την κα Καλογήρου να μην την αμφισβητεί και να δηλώνει ότι η εν λόγω διαδικασία πρέπει να αφορούσε τη διαδικασία ενοποίησης όλων των δανείων τους σε ένα δάνειο, για το οποίο ζητήθηκε ακολούθως αναδιάρθρωση.

Σε σχετικές ερωτήσεις που της υποβλήθηκαν ακολούθως, κατά πόσον υπήρχαν καθυστερήσεις τον Οκτώβρη του 2013 για να ζητηθεί από τον σύζυγό της αναδιάρθρωση των δανείων και ποιες ήταν αυτές, η κα Καλογήρου απάντησε πως υπήρχαν καθυστερήσεις ενόψει και της οικονομικής κρίσης του 2013,

εξαιτίας της οποίας έπρεπε να ζητηθεί αναδιάρθρωση ξανά, χωρίς να γνωρίζει ποιες συγκεκριμένα ήταν οι εν λόγω καθυστερήσεις. Δήλωσε, επιπλέον, πως και να ήξερε για οποιεσδήποτε καθυστερήσεις, δεν θεωρούσε ότι αυτό το θέμα θα επηρέαζε την απρόσκοπτη και αμερόληπτη εργασία της ως Πρόεδρος της Επιτροπής. Όπως ανέφερε, αυτή ήταν η αντίληψή της και αυτή παραμένει μέχρι σήμερα.

Προς αντίκρουση του ισχυρισμού στην ένορκη δήλωση της κας Καλογήρου ότι ουδέποτε υπήρξε οποιαδήποτε διένεξη μεταξύ αυτής και της Τράπεζας και προς το σκοπό αμφισβήτησης της αξιοπιστίας της, υποδείχθηκαν στην κα Καλογήρου, στα πλαίσια της αντεξέτασης, 3 επιστολές με ημερομηνίες 31.03.2016, 13.05.2016 και 13.06.2016 (κατατέθηκαν ως Τεκμήρια 9, 10 και 11, αντίστοιχα), όλες δηλαδή μεταγενέστερες του ουσιώδους χρόνου λήψης των προσβαλλομένων αποφάσεων, με τις οποίες η ίδια, ως ενυπόθηκος οφειλέτης, πληροφορείτο για διάφορες καθυστερήσεις στο υπό αναφορά δάνειο το οποίο είχε εγγυηθεί, παρέχοντας τις σχετικές εξασφαλίσεις. Η κα Καλογήρου επανέλαβε τη θέση της πως τα θέματα των δανείων τους ετύχχαναν

χειρισμού από τον σύζυγό της, ο οποίος και κατέβαλλε τις σχετικές δόσεις και με τον οποίο συζητούσε το ζήτημα κάθε φορά που λάμβανε κάποια επιστολή και λάμβανε διαβεβαιώσεις ότι δεν συνέτρεχε οποιοδήποτε σοβαρό ζήτημα προς επίλυση και ότι ο ίδιος βρισκόταν σε επικοινωνία με την Τράπεζα προς επίλυση του θέματος. Επιπλέον, επεσήμανε το τυποποιημένο των εν λόγω επιστολών που αποστέλλονται από τις τράπεζες σε όλους τους οφειλέτες και πως οι προσκομισθείσες στο Δικαστήριο δεν ήταν κάτι ξεχωριστό ειδικά για το άτομό της. Εξέφρασε δε τη θέση πως η ιδιότητά της ως Προέδρου της καθ' ης η αίτηση δεν έχει καμία σχέση με το πώς χειρίζεται τα εσωτερικά, προσωπικά, της θέματα, όπως τα δάνεια αυτής και του συζύγου της. Απαντώντας στην υποβολή πως ως Πρόεδρος της Επιτροπής και για λόγους γενικής εντύπωσης και σωστής διοίκησης θα έπρεπε, τουλάχιστον, να ανακοινώσει στην Τράπεζα το 2013, η οποία ήταν ενώπιόν της ως κατηγορούμενος, το γεγονός ότι έχει ορισμένες υποθήκες στην Τράπεζα και ότι παρουσιάζονταν, λόγω της κρίσης, ορισμένες καθυστερήσεις στα δάνεια, αλλά δεν υπήρχε ζήτημα ανησυχίας καθότι το ζήτημα τύγχανε χειρισμού από το σύζυγό της ο οποίος ζήτησε αναδιάρθρωση, η κα Καλογήρου επανέλαβε ότι δεν υπήρχε

οποιοσδήποτε λόγος να ανακοινώσει κάτι σε οποιονδήποτε για θέματα που αφορούν προσωπικά δεδομένα της οικογένειάς της. Εξέφρασε δε τη θεώρηση της ότι δεν υπήρχε οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων, επαναλαμβάνοντας ότι με την Τράπεζα δεν είχε καμία αντιπαράθεση, αντιθέτως είχαν πάντα καλή συνεργασία.

Ακολούθησε η επανεξέταση της κας Καλογήρου από τον ευπαιδευτο δικηγόρο της καθ' ης η αίτηση, σε σχετική ερώτηση του οποίου κατά πόσον τον Ιούλιο και τον Σεπτέμβριο του 2013 (ουσιώδη για τις παρούσες προσφυγές χρόνο) είχε οποιαδήποτε γνώση για καθυστέρηση οποιουδήποτε δανείου τους στην Τράπεζα, απάντησε πως δεν είχε γνώση αφού δεν είχε ενώπιόν της καμία επιστολή, εκτός από το Τεκμήριο 5, που αφορούσε τη Λαϊκή Τράπεζα και ότι η πρώτη φορά που έλαβε επιστολή από την Τράπεζα Κύπρου σε σχέση με καθυστέρηση ήταν το Τεκμήριο 1 στην ένορκη δήλωση της κας Χριστοδούλου, ήτοι η επιστολή ημερομηνίας 10.10.2013.

Στη συνέχεια, σε σχετικές ερωτήσεις κατά πόσον η Τράπεζα, όταν κλήθηκε ενώπιον της Επιτροπής, παρά το γεγονός ότι κατείχε έγγραφα προγενέστερα του Ιουλίου 2013, ήγειρε ποτέ οποιοδήποτε θέμα σύγκρουσης συμφέροντος δικό της ή ζήτημα εξαίρεσής της από την επίδικη διαδικασία, η κα Καλογήρου απάντησε αρνητικά, επισημαίνοντας ότι τέτοιο ζήτημα τέθηκε μόνο σε μία μεταγενέστερη της παρούσας έρευνα της Επιτροπής. Απαντώντας δε κατά πόσον θεώρησε ποτέ ότι είχε οποιαδήποτε διαφορά με την Τράπεζα, δήλωσε ότι ποτέ η ίδια δεν θεώρησε ότι έχει οποιαδήποτε διαφορά, είτε σε σχέση με τα επίδικα δάνεια είτε σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο θέμα και ότι ως Πρόεδρος της Επιτροπής πάντα προσπαθούσε να υπάρχουν καλές σχέσεις και συνεργασία μεταξύ τους, χωρίς αυτό να αναιρείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή κατά καιρούς διεξήγαγε έρευνες εναντίον της Τράπεζας, όπως συνέβαινε με όλους τους εποπτευόμενους από την Επιτροπή. Υπήρχαν, μάλιστα, όπως επεσήμανε και περιπτώσεις που η Επιτροπή, με την ίδια να μετέχει στη σύνθεσή της, αποφάσισε ότι δεν δικαιολογείται η προώθηση καταγγελίας εναντίον της Τράπεζας.

Στα πλαίσια της επανεξέτασης επιτράπη η παρουσίαση και κατάθεση (Τεκμήριο 12) Βεβαίωσης ημερομηνίας 27.02.2019 προς τον σύζυγο της κας Καλογήρου, συμφώνως της οποίας κατά την εν λόγω ημερομηνία το δάνειο του οποίου η αναδιάρθρωση ολοκληρώθηκε την 30.11.2015, δεν παρουσίαζε οποιεσδήποτε καθυστερήσεις.

Αναφορικώς με τα Τεκμήρια 9, 10 και 11 και απαντώντας σε σχετική ερώτηση κατά πόσον, μετά την αποστολή τους, η Τράπεζα έλαβε οποιοδήποτε άλλο διάβημα εναντίον της σε σχέση με το περιεχόμενό τους, η κα Καλογήρου απάντησε αρνητικά, επισημαίνοντας πως το ζήτημα είχε επιλυθεί με την πληρωμή των καθυστερήσεων, χωρίς να χρειαστεί να υπεισέλθουν σε θέματα αγωγών. Καταλήγοντας η κα Καλογήρου, δήλωσε ότι ουδέποτε είχε αρνητικά αισθήματα για την Τράπεζα ούτε ποτέ υπήρξε μεροληπτική σε οποιαδήποτε απόφαση, είτε θετική είτε αρνητική, επισημαίνοντας ότι οι όποιες αποφάσεις δεν λαμβάνονταν αποκλειστικά από την ίδια αλλά από το Συμβούλιο της καθ' ης η αίτηση.

Η προσκομισθείσα μαρτυρία σχολιάστηκε από τους ευπαιδευτούς δικηγόρους των διαδίκων κατά τις διευκρινίσεις, προς υποστήριξη των εκατέρωθεν θέσεων και ισχυρισμών, όλων των διαδίκων συμφωνούντων πως η εξέταση του πρώτου λόγου ακύρωσης, ο οποίος ανατρέχει στη ρίζα της διαδικασίας, προέχει της εξέτασης οποιουδήποτε άλλου θέματος.

Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι δεν υφίσταται μεταξύ των διαδίκων διάσταση ως προς την έννοια, την καθιέρωση και τις επιταγές της αρχής της αμεροληψίας, όπως αυτές περιγράφονται στη σχετική βιβλιογραφία και υιοθετήθηκαν από τη νομολογία. Η διαφορετική εν προκειμένω θεώρηση ανάγεται στην υπαγωγή ή μη των πραγματικών περιστατικών της παρούσας υπόθεσης, ως αυτά προκύπτουν από τον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και την προσκομισθείσα μαρτυρία, στα όσα θεωρία και νομολογία επιτάσσουν, με την έκταση της αρχής να απολήγει ως το ουσιαστικά επίδικο ζήτημα.

Σύμφωνα με το **Λεξικό Νομικής Ορολογίας II, Δημόσιο Δίκαιο**⁴ αμεροληψία «είναι η διαδικαστική και δικονομική εγγύηση που απολαμβάνει ο διοικούμενος ή ο αιτούμενος δικαστική προστασία, κατ' επιταγή της οποίας ο κριτής (το διοικητικό όργανο ή το δικαστήριο) οφείλει να ασκεί την αρμοδιότητά του κατά τρόπο αντικειμενικό και απροκατάληπτο, και μάλιστα τέτοιο ώστε να μη δημιουργείται στον υποκείμενο στην κρίση του υπόνοια ότι το διοικητικό όργανο ή ο δικαστής έχει ήδη σχηματισμένη και μη δυνάμενη να ανατραπεί γνώμη. Η αρχή της αμεροληψίας των διοικητικών οργάνων αναγνωρίστηκε από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ως γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, πριν κατοχυρωθεί ρητά στο άρθρο 7 του ΚΔΔιαδ., και γίνεται δεκτό ότι αποτελεί ειδικότερη έκφανση της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής του κράτους δικαίου».

Επεξηγώντας τις λειτουργίες της αρχής της αμεροληψίας στο σύγγραμμα **Η Αρχή της Αμεροληψίας της Διοίκησης**, ο Ι. Γ. Μαθιουδάκης αναφέρει σχετικά τα ακόλουθα:⁵

⁴ Επιμέλεια Ε. Σπηλιωτόπουλος, Χ. Χρυσανθάκης, Χ. Πολίτης, Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

⁵ Εκδόσεις Ανιόν, 2008, παρ. 157 και 158.

«157. Η αρχή της αμεροληψίας αποτελεί για τους διοικούμενους εγγύηση μιας θεμελιωμένης σε αντικειμενικά δεδομένα διοικητικής απόφασης και με τον τρόπο αυτό μέσο αποτελεσματικής προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ιδιωτών, μέσο διασφάλισης της ισότητας των ευκαιριών τους για πρόσβαση στη δημόσια διοίκηση και, τελικά, πραγμάτωσης της ελευθερίας δράσης τους. Παράλληλα, η αρχή της αμεροληψίας προστατεύει και το συμφέρον της διοίκησης. Διασφαλίζοντας την μη επήρεια των προσωπικών συμφερόντων του φορέα του οργάνου επί της διοικητικής απόφασης, αφενός, εξορθολογίζει την διοικητική δράση, και, αφετέρου, ενισχύει την έξωθεν καλή μαρτυρία της. Τέλος, προστατεύει και τον φορέα του οργάνου από ψυχοφθόρες συνειδησιακές συγκρούσεις ενόψει ηθικών, οικονομικών και επαγγελματικών αντικρουόμενων παραγόντων.

158. Η μακροσκοπική θεώρηση των λειτουργιών της αμεροληψίας είναι εξίσου σημαντική. Μέσω της αμεροληψίας καθιερώνονται οι προϋποθέσεις για την εμπέδωση μιας δικαιοκρατούμενης διοίκησης, η οποία χαρακτηρίζεται από την ορθή εφαρμογή του δικαίου και την βέλτιστη επιδίωξη ικανοποίησης του δημοσίου συμφέροντος. Με τον τρόπο αυτό εμπεδώνει την ασφάλεια δικαίου και την εμπιστοσύνη του πολίτη στην νομιμότητα της διοικητικής δράσης. Απώτερη συνέπεια του καθεστώτος αυτού, νομικής ασφάλειας και εμπιστοσύνης, είναι η μείωση, τόσο των διοικητικών, όσο και των δικαστικών διαφορών και διενέξεων.».

Η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, υιοθετώντας αυτήν του Συμβουλίου της Επικρατείας, αναγνώρισε ως γενική αρχή του διοικητικού δικαίου την αρχή της αμεροληψίας, πολύ πριν τη νομοθετική της καθιέρωση. Ενδεικτικώς αναφέρεται ότι στη **Δημοκρατία ν Σολωμού (1998) 3 ΑΑΔ 769**, η αρχή αναλύθηκε ως ακολούθως:

«Είναι γενική αρχή του Διοικητικού Δικαίου, ότι τα διοικητικά όργανα που μετέχουν σε μια συγκεκριμένη διοικητική διαδικασία, πρέπει να εμφανίζονται ότι ευεργούν αμερόληπτα, πράγμα το οποίο δεν μπορεί να λησθεί, για μια περίπτωση όπου υπάρχει ειδικός δεσμός ή συγγένεια που αφορά τα πρόσωπα που είναι αναμεμειγμένα σ' αυτή τη διαδικασία ή στο αποτέλεσμά της. (Βλ. **Christou v. The Republic** (1980) 3 C.L.R. 437 και **Yiannoulla Louca and Another v. The Republic and Others** (1989) 3 A.A.Δ. 672.

Η αρχή αυτή διατυπώθηκε από τη Συμβούλιο της Επικράτειας της Ελλάδας στην υπόθεση 1187/ 1950(Τόμος 1950(α) σελ. 991) και υιοθετήθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση **Kallouris v. The Republic of Cyprus** (1964) C.L.R. 313. Το Συμβούλιο της Επικράτειας διατύπωσε την αρχή αυτή ως ακολούθως:

"Τα όργανα, των οποίων απαιτείται κατά νόμον η σύμπραξις δια την παραγωγήν διοικητικής τινος πράξεως, δέον όπως παρέχωσιν εγγύησιν αμερολήπτου κρίσεως. Ο κανών ούτος δεν αποτελεί το περιεχόμενον ηθικού μόνου αιτήματος της Πολιτείας δικαίου, αλλά

συνιστά και νομικήν επιταγήν, ής η παράβασις επάγει ακυρότητα, όταν δεσμοί ή ιδιάζουσα σχέσις προς τα πρόσωπα, εις ά αφορά η κρινομένη υπόθεσις, ή συμφέρον εις την έκβασίν της, δημιουργούσι τεκμήρια επηρεασμού του οργάνου, κλονίζοντα την πεποίθησιν του διοικουμένου επί το αδιάβλητον της κρίσεως αυτού."

Επίσης επί του ιδίου θέματος στα πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου της Επικράτειας 1929-1959, σελ. 111, αναφέροντα τα ακόλουθα:-

"Γ'. Εξαιρέσις μελών.

Αι περί εξαιρέσεως δικαστών διατάξεις δεν εφαρμόζονται κατ' αρχήν επί των συλλογικών οργάνων της Διοικήσεως: 6 (31), 795 (35), 36, 38, 1013 (39), 1547 (50), 60, 61 (55) κ.ά., εάν δεν υπάρξη εναντία διάταξις επί της συγκεκριμένης περιπτώσεως: 217, 223 (33), 609, 610 (1945) κ.ά., ούτω δε δεν γεννάται εκ παραβάσεως τούτων ακυρότης των πράξεων του συλλογικού οργάνου, εφ' όσον δεν αποδεικνύεται ότι μεροληπτική ενέργεια του μέλους ήγαγε το συλλογικόν όργανον εις κατάχρησιν εξουσίας: 216 (29), 445 (43), 60 61 (55) κ.ά. Εν τούτοις το Σ.τ.Ε. δέχεται την αρχήν, καθ' ήν τα όργανα της Διοικήσεως δέον να παρέχωσιν εγγύησιν αμερολήπτου κρίσεως, οσάκις δε τα μέλη του συλλογικού οργάνου συνδέονται δια δεσμών ή ιδιαζούσης σχέσεως προς τα πρόσωπα, εις ά αφορά η κρινομένη υπόθεσις, ή έχουσι συμφέρον εις την έκβασίν της, δημιουργείται τεκμήριον επηρεασμού τούτων, κλονίζον την πεποίθησιν του διοικουμένου επί το αδιάβλητον της κρίσεως των οργάνων. Η συμμετοχή, όθεν, μέλους παρ' ώ υφίσταται ο κατά τα άνω δεσμός ή σχέσις ή συμφέρον, δημιουργεί κακήν σύνθεσιν του συλλογικού οργάνου επαγομένην ακυρότητα των πράξεων αυτού: 1187 (50), 1451 (54), 165 (55). 748 (56), 305, 1286, 1623 (57), 864 (60) κ.ά. Η νομολογιακή αύτη αρχή δεν ισχύει εις τας περιπτώσεις, καθ' άς ο νόμος προβλέπει ειδικώς περί των κωλυμάτων των μελών του συλλογικού οργάνου, ότε εφαρμόζονται αι διατάξεις αύται του

νόμου: 1286 (57). Η συμμετοχή κατά τα άνω κωλυόμενου μέλους επάγεται ακυρότητα και άν έτι η εκδοθείσα πράξις του συλλ. οργάνου δεν εξηρηθή εκ της ψήφου του μέλους τούτου: 1187 (50) ως και άν έτι η δοθείσα υπό τούτου ψήφος δεν ήτο δυσμενής δια του διοικουμένου, όστις προβάλλει τον λόγον εξαιρέσεως: 351 (56).

Προκειμένου συνεπώς να κριθή το κύρος της ούτω εκδοθείσης πράξεως δεν εξετάζεται εάν αύτη είναι πράγματι μεροληπτική: 305, 1286, 1623 (57). Ίνα συναχθή πάντως λόγος εξαιρέσεως του μέλους του συλλογικού οργάνου, δέον να υφίστανται συγκεκριμένα περιστατικά, αποδεικνύοντα την ύπαρξιν του δεσμού ή της σχέσεως, ή του συμφέροντος τούτου επί την έκβασιν της υποθέσεως: 2118 (58). Δεν αρκεί η απλή ύπαρξις αντιθέσεως γνώμών και ιδεών: 355 (43) ή συνήθων υπηρεσιακών προστριβών: 609, 610 ((45) προς συναγωγήν τεκμηρίου επηρεασμού του μέλους έναντι του διοικουμένου, αλλά δέον να υφίστανται έκδηλοι εχθρικάί σχέσεις: 590 (56)."

Η δημιουργία τεκμηρίου επηρεασμού της αμερόληπτης κρίσης όταν μέλη του συλλογικού οργάνου της Διοίκησης συνδέονται δια δεσμού ή ιδιάζουσας σχέσης με τα πρόσωπα που τους αφορά η κρινόμενη υπόθεση, γίνεται επομένως φανερή από την προαναφερθείσα νομολογία. Η ύπαρξη του τεκμηρίου αυτού υιοθετήθηκε και από το Ανώτατο Δικαστήριο όπως προκύπτει από την προαναφερθείσα νομολογία.».

Η αρχή της αμεροληψίας κατοχυρώνεται και στα πλαίσια του κοινοτικού δικαίου, με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) να επισημαίνει τα ακόλουθα στην απόφαση **C-680/16 P, Wolff και Remedia κατά Επιτροπής**:⁶

- «24 Τα θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί της Ένωσης οφείλουν να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο δίκαιο της Ένωσης, στα οποία περιλαμβάνεται και το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής, C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψη 154).
- 25 Το άρθρο 41, παράγραφος 1, του Χάρτη ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.
- 26 Συναφώς τονίζεται ότι η υποχρέωση αμεροληψίας, η οποία βαρύνει τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης κατά την εκτέλεση του έργου τους, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ισότητας μεταχείρισης, στην οποία στηρίζεται η Ένωση. Σκοπός της επιβολής της υποχρέωσης αυτής είναι κυρίως η αποφυγή του ενδεχομένου να αντιμετωπίζουν καταστάσεις αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων οι μόνιμοι υπάλληλοι και τα μέλη του λοιπού προσωπικού που ενεργούν για λογαριασμό των θεσμικών και λοιπών οργάνων και των οργανισμών της Ένωσης. Με δεδομένη τη θεμελιώδη σημασία της εγγύησης της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας τόσο για την εσωτερική λειτουργία των θεσμικών και λοιπών οργάνων και

⁶ ECLI:EU:C:2019:257

των οργανισμών της Ένωσης όσο και για την εικόνα τους προς τα έξω, η υποχρέωση αμεροληψίας καλύπτει όλες τις περιστάσεις για τις οποίες ο μόνιμος υπάλληλος ή το μέλος του λοιπού προσωπικού που καλείται να αποφανθεί επί μιας υπόθεσης μπορεί ευλόγως να αντιληφθεί ότι θα μπορούσαν να δημιουργήσουν στους τρίτους την εντύπωση ότι είναι πιθανό να επηρεάσουν την ανεξαρτησία του στον οικείο τομέα (πρβλ. απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2007, Κομνηνού κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-167/06 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2007:633, σκέψη 57).

- 27 Επομένως, τα ως άνω θεσμικά και λοιπά όργανα και οι οργανισμοί οφείλουν να συμμορφώνονται προς την επιταγή της αμεροληψίας, ως προς αμφότερες τις πτυχές της, οι οποίες είναι, αφενός, η υποκειμενική αμεροληψία, κατά την οποία κανένα μέλος του οικείου θεσμικού οργάνου δεν πρέπει να εκδηλώνει μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις, και, αφετέρου, η αντικειμενική αμεροληψία, κατά την οποία το θεσμικό αυτό όργανο πρέπει να παρέχει επαρκή εξέγγνα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας σχετικά με ενδεχόμενη προκατάληψη (πρβλ. απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Ισπανία κατά Συμβουλίου, C-521/15, EU:C:2017:982, σκέψη 91 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).»

Οι ανωτέρω νομολογιακοί κανόνες έχουν μεταφερθεί στο θετικό εθνικό δίκαιο με το άρθρο 42 του Ν.158(Ι)/99, το οποίο αποτελεί πλέον την κύρια νομοθετική βάση της αρχής της αμεροληψίας και συμφώνως του οποίου:

«42.—(1) Κάθε διοικητικό όργανο που μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρέπει να παρέχει τα εγγύα της αμερόληπτης κρίσης.

(2) Δε μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρόσωπο που έχει ιδιάζουσα σχέση ή συγγενικό δεσμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού ή βρίσκεται σε οξεία έχθρα με το άτομο που αφορά η εξεταζόμενη υπόθεση ή που έχει συμφέρον για την έκβασή της.

(3) Η κατά το εδάφιο (2) πιο πάνω, συμμετοχή σε διοικητικό όργανο επιτρέπεται, όταν η διοικητική πράξη δεν μπορεί να εκδοθεί από άλλο, κατά νόμο αρμόδιο όργανο ή όταν το αρμόδιο συλλογικό όργανο δεν μπορεί να συνέλθει επειδή δε θα υπάρχει απαρτία.»

Αντίστοιχες είναι οι πρόνοιες των παραγράφων 1, 2 και 6 του άρθρου 7 του ελληνικού Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/99), το οποίο προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα διοικητικά όργανα, μονομελή ή συλλογικά, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

2. Τα μονομελή όργανα, καθώς και τα μέλη των συλλογικών οργάνων, οφείλουν να απέχουν από κάθε ενέργεια ή διαδικασία που συνιστά συμμετοχή σε λήψη απόφασης ή διατύπωση γνώμης ή πρότασης εφόσον:

α) η ικανοποίηση προσωπικού συμφέροντος τους συνδέεται με την έκβαση της υπόθεσης, ή

β) είναι σύζυγοι ή συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, κατ' ευθεία μεν γραμμή απεριορίστως, εκ πλαγίου δε έως και τέταρτου βαθμού, με κάποιον από τους ενδιαφερομένους, ή

γ) έχουν ιδιαίτερο δεσμό ή ιδιάζουσα σχέση ή εχθρότητα με τους ενδιαφερομένους.

[...]

6. Τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση που δηλώνεται αποχή, ή ζητείται η εξαίρεση, τόσων μελών συλλογικού οργάνου ώστε τα απομένοντα να μη σχηματίζουν την κατά την παρ. 1 του άρθρου 14 απαρτία»..

Ο εγερθείς εν προκειμένω λόγος ακύρωσης προωθήθηκε καταρχάς ως εμπίπτων στην έννοια της *ιδιάζουσας σχέσης*, με τους διαδίκους να συμφωνούν ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, «ιδιάζουσα είναι η σχέση που ξεχωρίζει, που διαφέρει ή διακρίνεται από άλλη και ο δεσμός είναι σχέση που προϋποθέτει ή συνεπάγεται ηθικό, νομικό ή συναισθηματικό σύνδεσμο» και ότι, σε περίπτωση διαπίστωσης τέτοιας σχέσης, η ενέργεια του διοικητικού οργάνου ή μέλους αυτού, στο πρόσωπο του οποίου η εν λόγω σχέση διαπιστώνεται, να λάβει μέρος στην έκδοση της

διοικητικής πράξης, τεκμαίρεται διά νόμου ως μεροληπτική και «δεν χρειάζεται υπό τις περιστάσεις να εξετασθεί αν η ενέργεια αυτή ήταν πράγματι μεροληπτική ή όχι» (**Σολωμού, αυωτέρω**).

Ως σημειώνει ο Ι. Γ. Μαθιουδάκης, ο λόγος μεροληψίας που σχετίζεται με τον «ιδιαιτερο δεσμό ή ιδιάζουσα σχέση ή εκθρότητα» προς την υπόθεση, αφορά την πλέον συνήθη περίπτωση η οποία γεννά υπόνοιες μεροληψίας στα διοικητικά όργανα, με τη σχετική διένεξη να δύναται να λάβει χαρακτήρα δικαστικό ή να περιορίζεται στο εξωδικαστικό στάδιο. Αναφορικώς δε με αστικής φύσεως διένεξη, που εν προκειμένω ενδιαφέρει, επισημαίνει τα ακόλουθα:

«216. Σε σχέση με μία διοικητικής φύσεως ένδικη διαφορά, όπως αυτές που προαναφέρθηκαν, η αντιδικία αστικής φύσης με το μέλος του οργάνου θα είναι πιθανότερο να οδηγήσει στο συμπέρασμα μίας μεροληπτικής κρίσης, στο μέτρο, που τόσο ο ιδιώτης όσο και το διοικητικό όργανο ή μέλος του θα αποτελούν διαδίκους με ευθέως αντικρουόμενα συμφέροντα, χωρίς να παρεμβάλλεται ορισμένη διοικητική πράξη, η οποία πλήσσει ως παράνομη».

Όπως επιπλέον κατ' επανάληψη επισημαίνει σε διάφορα σημεία του συγγράμματός του, ως απόρροια της συνταγματικής κατοχύρωσης της αρχής της αμεροληψίας, συνάγεται ο κανόνας ότι οι περιπτώσεις συγκεκριμενοποίησης της αρχής κατά την κείμενη νομοθεσία δεν μπορεί να έχουν χαρακτήρα αποκλειστικό αλλά ενδεικτικό. Ως εκ τούτου, αποδέχομαι ως ορθή την τοποθέτηση του ευπαιδευτού δικηγόρου της Τράπεζας κατά τις διευκρινίσεις πως η υπό εξέταση περίπτωση υπάγεται, όχι μόνο στις αναφερόμενες στην παράγραφο (2) του άρθρου 42 του Ν.158(Ι)/99 περιπτώσεις, αλλά και απευθείας στην επιταγή της παραγράφου (1) αυτού.

Αναφορικώς με τη δικονομική εφαρμογή της αρχής της αμεροληψίας, σε κάθε περίπτωση ελέγχεται υπό του Δικαστηρίου η υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών της εκάστοτε εξεταζόμενης περίπτωσης στις νομικές έννοιες της ιδιάζουσας σχέσης, της συγγένειας, της οξείας έχθρας ή και απευθείας στην έννοια της αμεροληψίας.

Προς το σκοπό διενέργειας της απαιτούμενης εν προκειμένω υπαγωγής και αξιολογώντας εν πρώτοις την προσκομισθείσα από τους διαδίκους μαρτυρία, καταλήγω ότι το περιεχόμενο της ένορκης δήλωσης της κας Χριστοδούλου δεν έχει ανατραπεί, με την επί αυτού επιχειρηματολογία της πλευράς της καθ' ης η αίτηση να περιορίζεται στο μεταγενέστερο του ουσιώδους χρόνου των συνημμένων σε αυτήν τεκμηρίων. Ακολουθως, αποδέχομαι ως αληθή και αξιόπιστη τη μαρτυρία, γραπτή και προφορική, της κας Καλογήρου. Ειδικότερα, αποδέχομαι ως αληθή και ειλικρινή την κατ' επανάληψη αναφορά της ότι η ίδια δεν θεωρούσε ότι βρίσκεται σε οποιαδήποτε αντιπαράθεση ή διένεξη με την Τράπεζα και ότι, σύμφωνα με τη δική της θεώρηση των πραγμάτων, δεν υφίστατο οποιοσδήποτε λόγος αποκάλυψης των οικονομικών δεδομένων της οικογένειάς της στα πλαίσια της επίδικης διαδικασίας. Οι περί του αντιθέτου υποβολές που της υποβλήθηκαν δεν θεωρώ ότι έπληξαν την αξιοπιστία της.

Επισημαίνεται, όμως, ότι οι αιτητές δεν έθεσαν ζήτημα υποκειμενικής εναντίον τους μεροληψίας εκ μέρους της κας Καλογήρου κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης,

ώστε να εξετασθεί η υποκειμενική της θεώρηση και δράση για να διαπιστωθεί κατά πόσον είχε πράγματι εκδηλώσει μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις. Το ζήτημα είχε εξ αρχής τεθεί από τους αιτητές στα πλαίσια της αντικειμενικής αμεροληψίας και συγκεκριμένα στο ερώτημα κατά πόσον, υπό τις περιστάσεις, η καθ' ης η αίτηση παρείχε ή όχι επαρκή exéγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας σχετικά με ενδεχόμενη προκατάληψη.

Τούτων λεχθέντων, καταλήγω πως η μεταξύ της κας Καλογήρου και της Τράπεζας σχέση ήταν, υπό τις περιστάσεις, ιδιάζουσα, δοθέντος ότι τα Τεκμήρια 1-4 στην ένορκη δήλωση της κας Χριστοδούλου αναφορικώς με τις επίδικες καθυστερήσεις αποστάληκαν μεν μετά τη λήψη της προσβαλλόμενης απόφασης (με την πρώτη επιστολή να αποστέλλεται 10 μόλις μέρες μετά την επιβολή των επίδικων διοικητικών προστίμων), προφανώς όμως αναφέρονται σε γεγονότα και καταστάσεις που προϋπήρχαν και εμπίπτουν στην έννοια της αστικής μεταξύ τους διαφοράς, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι αυτή επιλύθηκε, τελικώς, εξωδικαστικά.

Εν πάση δε περιπτώσει, λαμβάνοντας υπόψη το ύψος των επίδικων δανείων, το γεγονός ότι η ίδια ήταν ενυπόθηκος οφειλέτης αυτών αλλά και τις παραχωρηθείσες την 15.05.2013 διευκολύνσεις, τις οποίες η ίδια γνώριζε υπογράφοντας τη σχετική προς το σκοπό αυτό Συγκατάθεση ημερομηνίας 05.06.2013 για την εξασφάλιση των εν λόγω διευκολύνσεων, καθιστούσαν θεωρώ επιβεβλημένη, για λόγους αντικειμενικής αμεροληψίας εν τη εννοία του άρθρου 42(1) του Ν.158(I)/99, την ανάληψη πρωτοβουλίας από την ίδια την κα Καλογήρου για εξαίρεσή της από την επίδικη διαδικασία, ώστε να αποκλεισθεί κάθε εύλογη αμφιβολία σχετικά με ενδεχόμενη προκατάληψη.

Οι εν λόγω περιστάσεις σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η Τράπεζα βρίσκεται υπό την εποπτεία της καθ' ης η αίτηση, στα πλαίσια άσκησης των εκ του νόμου αρμοδιοτήτων της, διακρίνουν την παρούσα υπόθεση από περιπτώσεις ύπαρξης «*συνήθους συμβατικής σχέσης όπως χιλιάδες άλλες*», ως η εισήγηση του ευπαιδευτού δικηγόρου της καθ' ης η αίτηση.

Όπως επισημαίνει ο Π.Δ. Δαγτόγλου, η αμεροληψία είναι «μία θετική έννοια, προσανατολισμένη στην αξία της δικαιοσύνης. Όπως η δικαιοσύνη, έτσι και η αμεροληψία δεν αρκεί να υπάρχει, πρέπει να είναι φανερό ότι υπάρχει»⁷

Σημειώνεται ότι οι ευπαιδευτοί δικηγόροι της καθ' ης η αίτηση, με αναφορά σε σχετική νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εισηγήθηκαν πως ο πρώτος λόγος ακύρωσης δεν μπορεί να εξετασθεί από το Δικαστήριο καθότι, πριν τη διαπίστωση της επίδικης παράβασης και της επιβολής διοικητικού προστίμου, στην Τράπεζα δόθηκε το δικαίωμα να υποβάλει τις παραστάσεις της και με αυτές ουδέποτε ισχυρίστηκε ή έθεσε θέμα ιδιάζουσας σχέσης ή οξείας έχθρας με την Πρόεδρο της καθ' ης η αίτηση, με αποτέλεσμα η Τράπεζα να κωλύεται να ισχυρίζεται για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου ότι η Πρόεδρος της καθ' ης η αίτηση ήταν προκατειλημμένη εναντίον της.

⁷ Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, Έβδομη Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2014, παρ. 398.

Αναφορικώς με τον εν λόγω ισχυρισμό, καταρχάς, συμφωνώ και υιοθετώ τα ακόλουθα κριθέντα από την αδελφή Δικαστή Α. Ευσταθίου Νικολετοπούλου, στην απόφαση **Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ ν Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, Υπόθεση Αρ. 804/17, ημερ. 20.06.2018:**

«[...] δεν θα συμφωνήσω με την θέση της ευπαιδευτης συνηγόρου για τους καθ' όν η αίτηση κατά τις προφορικές διευκρινήσεις, ότι οι αιτητές δεν έθεσαν το θέμα της προκατάληψης με την πρώτη δυνατή ευκαιρία, ως νομιμοποιητικού της έγερσης του θέματος, κατ' εφαρμογή των νομολογηθέντων στην **Κυπριακή Δημοκρατία ν. XXXX Χατζηχάνα κ.ά, (2007) 3 ΑΑΔ 116.**

Κάτι τέτοιο απαιτεί πλήρη γνώση των δεδομένων που θεμελιώνουν το ενδεχόμενο προκατάληψης (βλ. **Μιχάλης Μάνζιαρης ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (2010) 3 ΑΑΔ 429, Ερνεστίνια Σισμάνη ν. Γεώργιου Θεοδώρου κ.ά ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (2007) 3 ΑΑΔ 420**). Συναφώς δεν αναμένεται από ένα πιστωτικό ίδρυμα τέτοιας εμβέλειας όπως η Τράπεζα Κύπρου, να έχει πλήρη γνώση των στοιχείων και δεδομένων του κάθε ενός ξεχωριστά των πελατών της σε δεδομένη χρονική περίοδο και σε συνάρτηση με το ζήτημα που εδώ απασχολεί, δηλαδή την ιδιάζουσα σχέση και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτές υφίστανται. Ανεξαρτήτως αυτού, σύμφωνα με τα νομολογηθέντα στην **ΕΠΑ και ΑΤΗΚ ΕΔΔ 2/2016 (αυωτέρω)**, επίσης **Κ. Μπέης (αυωτέρω)** "το κώλυμα συμμετοχής

*αφενός **επιβάλλει** στον κωλυόμενο να αναλάβει ο ίδιος την πρωτοβουλία εξαίρεσης του, αφεντέρου, παρέχει στον έχοντα έννομο συμφέρον το **δικαίωμα** να υποβάλει αίτημα εξαίρεσης". Συνεπώς είναι το μέλος κ. ΧΧΧΧ που όφειλε να αναλάβει ο ίδιος την πρωτοβουλία εξαίρεσής του.»*

Επαναλαμβάνοντας ότι ο συγκεκριμένος λόγος ακύρωσης δεν εγείρεται μόνο από την Τράπεζα αλλά και από τους λοιπούς αιτητές, οι οποίοι έχουν καταστεί, με τη σύμφωνη γνώμη της καθ' ης η αίτηση, μέρος της διαδικασίας και οι οποίοι πλέον τον εγείρουν στα πλαίσια της προσαχθείσας μαρτυρίας και όχι βάσει παρανόμως εξασφαλισθέντων αποδεικτικών στοιχείων, ως η θέση της καθ' ης η αίτηση, επισημαίνεται πως τα όσα η κα Χριστοδούλου ανέφερε στη δική της ένορκη δήλωση σε σχέση με τον χρόνο που της ζητήθηκε να γίνει η διερεύνηση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων της κας Καλογήρου προς την Τράπεζα και ο χρόνος διαπίστωσης αυτών, δεν έχουν αμφισβητηθεί. Παρά δε το γεγονός ότι οι ευπαιδευτοί δικηγόροι της Τράπεζας δεν έχουν επεξηγήσει για ποιον συγκεκριμένα λόγο είχαν ζητήσει στο στάδιο εκείνο και όχι προηγουμένως να γίνει η εν λόγω διερεύνηση, εντούτοις σημειώνονται και τα ακόλουθα σχετικά από το σύγγραμμα του Ι. Γ Μαθιουδάκη:

«392. [...] καθίσταται πλέον σαφές και αναυτίρρητο, ότι χωρεί προβολή λόγου μεροληψίας με ένδικο βοήθημα, ανεξάρτητα αν ο λόγος εξαίρεσης του οργάνου ή του μέλους του προβλήθηκε πριν ή μετά την κρίση του οργάνου. Εξαίρεση στον κανόνα αυτόν θα μπορούσε να γίνει δεκτή μόνον εάν από τη μη προβολή του λόγου συναγόταν με σαφήνεια παραίτηση, πράγμα, όμως, το οποίο κατά τα ανωτέρω αποκλείσθηκε. Ούτως ή άλλως δε μπορεί να υιοθετηθεί «παραίτηση» από τις περιπτώσεις λόγων μεροληψίας, τους οποίους ερευνά αυτεπαγγέλτως το ΣΕ. Η προβολή του λόγου μετά την απόφαση του οργάνου ούτε αποδοχή της πράξης συνιστά κατά το σκέλος αυτό ούτε και θεσπίζεται από ορισμένη διάταξη σχετικό διαδικαστικό κώλυμα (προδικασία προβολής του σχετικού λόγου).

393. Η αντίθετη θέση φαίνεται ότι δέχεται επιρροές από τους περιορισμούς, που θέτει ο νόμος κατά την υποβολή αίτησης εξαίρεσης δικαστών. [...] Στις περιπτώσεις, όμως, αυτές ενόψει των αυξημένων εξεγγύων αμεροληψίας, τα οποία συνοδεύουν τους δικαστικούς λειτουργούς, ο νόμος απαιτεί ρητά ορισμένη προδικασία, ώστε ο σχετικό λόγος να προτινείται με τη δέουσα προσοχή και ο λόγος εξαίρεσης να εξετάζεται, πριν αποφανθεί ο λειτουργός. Ο νομοθέτης με τον τρόπο αυτό επιχειρεί να διαφυλάξει το κύρος της δικαστικής λειτουργίας και των αποφάσεών της. Εξ αντιδιαστολής, ελλείπει ρητής αντίθετης πρόβλεψης στο νόμο, οι λόγοι μεροληψίας διοικητικού οργάνου θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι μπορούν να προβληθούν οποτεδήποτε, και μετά την απόφαση του διοικητικού οργάνου, με την επιφύλαξη της σαφώς συναγόμενης παραίτησης από το εν λόγω δικαίωμα. Άλλωστε, η νομολογία του ΕΔΔΑ έχει κρίνει τις ρυθμίσεις αυτές της εθνικής νομοθεσίας, στο

μέτρο, που ερμηνεύονται ως στοιχειοθετούσες τεκμήριο γνώσης του λόγου εξαίρεσης από τον ενδιαφερόμενο λόγω της παρόδου ορισμένου χρονικού διαστήματος από την έναρξη της διαδικασίας μέχρι την υποβολή της αίτησης εξαίρεσης, ως αντίθετες στο άρθ. 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ (ΕΛΔΑ, 17-6-2003, Pescador Valero κατά Ισπανίας, § 25».

Για όλους τους ανωτέρω λόγους αποφαίνομαι υπέρ του βάσιμου του εγερθέντος λόγου ακύρωσης περί παραβίασης της αρχής της αμεροληψίας καθότι, πράγματι, ανακύπτει εν προκειμένω ζήτημα έλλειψης των εξ αντικειμένου εξεγγύων της αμερόληπτης κρίσης, ως στοιχειώδους πυλώνα του αδιάβλητου της διοικητικής δράσης. Για το λόγο αυτό παρέλκει η εξέταση οποιουδήποτε άλλου θέματος έχει τεθεί.

Οι προσφυγές επιτυγχάνουν, με έξοδα υπέρ των αιτητών και εναντίον της καθ' ης η αίτηση, όπως αυτά θα υπολογιστούν από την Πρωτοκολλητή και εγκριθούν από το Δικαστήριο.

A. ZEPBOY, Δ.Δ.Δ.